ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ _Լ.Գ.Բաղդասարյան_ /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № _3_

«_20 » _սեպտեմբեր_ 2023_ թ.

ՄՀ/բ -057 Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն

____ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **բակալավր**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **Մանկավարժության և հոգեբանության**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **առկա**

Կուրս/կիսամյակ **II, I կիսամյակ**

Դասախոս(ներ)՝ **Ա. Ղազարոսյան**
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ anahitghazarosyan@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում …………………………………	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները ………………………………………	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները ……………………………………………	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները …………………………………	…
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների …………………………………………………	…
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ………………………………………………	…
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները …………………………………	…
8.	Դասավանդման մեթոդներ……………………………………………………	…
9.	Ուսումնառության մեթոդները ………………………………………………	…
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը …………………………………………………………………………	…
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ…………………	
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ……………………………………	…
12.1.	Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	…
12.2.	Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ……………………………………………	…
12.3.	Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ………………………………………………………………	…
12.4.	Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ………	…
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում…………………	…
14.	Գնահատում………………………………………………………………	…
14.1.	Ուսանողների գիտելիքների ստուգում…………………………………	…
14.2.	Հարցաշար………………………………………………………………	…
14.3.	Գնահատման չափանիշներ………………………………………………	…
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ…………………………………………	…

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

Դասընթացի դերը տեղը կրթական ծրագրում[1]. Ուսանողը գիտելիքներ է ձեռք բերում մարդու հոգեկանի զարգացման օրենքների,մեխանիզմների և օրինաչափությունների, հոգեկան զարգացման տարիքային դինամիկայի, օնտոգենեզում մարդու անձի զարգացման մասին, ինչպես նաև ուսուցչի, ուսուցման և դաստիարակության հոգեբանության մասին:

1.
«Մանկավարժական և տարիքային հոգեբանության» դասընթացը կարևորվում է կրթության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է **011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա** կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Ընդհանուր մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է……

1. Ուսանողներին զինել գիտելիքներով մարդու տարիքային օնտոգենեզի զարգացման մասին:
2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, հոգեբանական և մեթոդական գիտելիքները:
3. Գաղափար տալ մարդու զարգացման անատոմիա-ֆիզիոլոգիականկան և հոգեբանական օրինաչափությունների մասին:
4. Տարիքային հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:
5. Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների ցիկլի առարկաների (սոցիալական հոգեբանություն, սոցիոլոգիա, հոգելեզվաբանություն և այլն) հետագա ուսումնասիրություններին:

2.2 Դասընթացի խնդիրները.

- Տարբեր տարիքային փուլերում հոգեկանի զարգացման օրինաչափությունննների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Ուսումնասիրվող խնդիրները վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել ինքնուրույն հետազոտություններ, վերլուծություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել տարբեր տարիքային փուլերի առանձնահատկությունները ուսումնասիրվող դասընթացի համատեքստում:

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների մասնագիտական գիտելիքների, հմտությունների առկայությունը «Ընդհանուր հոգեբանություն», «Սոցիալական հոգեբանություն», «Մանկավարժական հոգեբանություն», «Բժշկական հոգեբանություն» և այլ հարակից դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները

«Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

իմանա

1. ուսումնասիրվող առարկայի տեսական հիմունքները,
2. իմանա առարկայի ուսումնասիրման մեթոդական հիմքները
3. կարողանա ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
4. Յուրացված գիտելիքը տրամաբանորեն և հետեւողականորեն ներկայացնելու,
5. կարողանա թիմում աշխատել
6. կարողանա գնահատման գործիքներ կիրառել, նախագիծ պլանավորել:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
ԳԿ9 խնդիրների լուծում,
ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

5. **Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].**

«Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, լաբորատորիաներում աշխատելու, մանկապարտեզներում, կրթական համակարգում, ինչպես նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. **Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը**

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարություն (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	26	
Գործնական աշխատանք	30	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	70	
Ընդամենը	126	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Քննություն /բանավոր/	

7. **Ուսումնական աշխատանքների տեսակները[4]** .

1. **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

2. **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

3. **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

4. **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսւոթյուն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրա-կացություն

5. **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝

- Ռեֆերատ – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- Գործարար խաղեր – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- Էսսե – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- Կլոր սեղան – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- Նախագծերի մեթոդ – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- Հարցի նախապատրաստման մոդել –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- Աշխատանքային տետր – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- Զեկույց – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- Հարցազրույց – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**՝[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, թեմատիկ սեմինար, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր….

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում,

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում….

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	Տարիքայի և մանկավարժական հոգեբանության առարկան, մեթոդներ:					
2.	Տարիք>> և <Զարգացում >>հասկացությունը: Հոգեկանի զարգացման պայմանները:					
3.	Մինչ նախադպրոցական տարիք /նորածնություն, մանկիկային հասակ նվաղ մանկություն/:					
4.	Նախադպրոցական տարիքի հոգեբանական առանձնահատկությունները:					
5.	Դպրոցին պատրաստ լինելու հոգեբանա – մանկավարժական գործոնները:					
6.	Կրտսեր դպրոցական տարիքի հոգեբանական բնութագիրը և հասակակիցների հետ միջանձնային հարաբերությունների առանձնահատկությունները:					
7.	Դեռահասության տարիքի հոգեբանական բնութագիրը և փոխհարաբերությունների բնույթը հասակակիցների հետ: .					

[8] Նման է օրացուցային պլանին

8.	Պատանեկության տարիքի հոգեբանական բնութագիրը և մասնագիտության ընտրությունը պատանեկության տարիքում:					
9..	Ուսուցման հոգեբաբություն					
10.	Ուսուցչի հոգեբանություն					
11..	Դաստիարակության հոգեբանություն:					
12	Ուսման առաջադիմության վրա ազդող հոգեբանական գործոնները:					
13.						
14.	Մանկավարժական ընդունակություններ: Ուսուցչի անձի ազդեցությունը աշակերտի անձի ձևավորման վրա:					
15.						
16.	Անձի բարոյական որակների ձևավորման հիմքերը: Ռիսկի խմբի աշակերտների վարքագծի հոգեբանական հիմքերը:					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		26		30		70

11. **Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ**

հ/հ	**Անվանումը/հեղինակ**	**Հրատարակության տարի**
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Բայյան Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Երևան, , 456 էջ	1983

2.	Սովետահայ հոգեբանություն, Ընտնր էջեր, կազմ. Թութունջյան Հ., Երևանի համալս. հրատ., 528 էջ	1988,
3.	Տարիքային և մանկավարժ. հոգեբանություն, խմբ. Ա. Պետրովսկի, Ե., , 398 էջ	1977
4.	Ղազարոսյան Ա., Հոգեբանական աջակցություն ուսուցիչներին, ուս. Ձեռնարկ,, Վանաձոր, , 208 էջ	2019
5.	Гамезо М.В., Петрова Е.А.,. Орлова Л.М Возрастная и педагогическая психология, М	2004
6.	Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер, 992 с.	2003
7.	Обухова Л.Ф. Возрастная психология М.	2004
8.	Мухина В.С. Возрастная психология М.	1999
9.	Мир детства, Младший школьник, сост. А. Захарова, В. Слободчиков, 2-е изд., М., 272	1988,
10.	Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., , 224 с	1985
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեղրակյան, Հոգեբանական աշխատանքները ուսումնական հաստատություններում, մեթ. Ձեռնարկ, Ե., 184 էջ	2016,
2.	Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեղրակյան, Հոգեբանական թեստերի և զարգացնող վարժությունների ժողովածու, Զանգակ հրատ., Ե., , 188էջ	2015
3.	Детская психология, под ред. Я. Коломинского, Е. Панько, Минск, , 399 с	1988
4.	Психология, Словарь, под ред. А. Петтовского, М. Ярошевского, изд. 2-е, М,., 494 с.	1990
5.	Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии,под ред.В.Давыдова, М., 238 с.	1978,
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

a. **Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ**

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1.	Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկան, ծագումն ու զարգացումը:	Առարկայի կարևորությունը; սկզբունքները, Տարիքային հոգբանության մեթոդների ուսումնասիրումը;	22	Բալյան Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Երևան, 1983, 456 էջ
2.	Հոգեկան զարգացման պայմանները և հիմնական ուղղությունները:			Տարիքային և մանկավարժ. հոգեբանություն, խմբ. Ա. Պետրովսկի, Ե., 1977, 398 էջ
3.	Հոգեկանի զարգացման օրինաչափությունները:	Պատկերացում ունենալ տարիքային պարբերացում, առաջատար գործունեության, սենզիտիվություն հասկացությունների վերաբերյալ:		Мухина В.С. Возрастная психология М. 1999
4.	Երեխայի հոգեկան զարգացումը մանկիկային և վաղ մանկական. տարիքում:			Детская психология, под ред. Я. Коломинского, Е. Панько, Минск, 1988, 399 с
5.	Նախադպրոցական տարիքի հոգեբանական առանձ-ները:			
6.	Երեխայի հոգեկան զարգացումը կրտսեր դպրոցական տարիքում	Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեությունը: Դպրոցականի իմացական պրոցեսների զարգացումը		Мир детства, Младший школьник, сост. А. Захарова, В. Слободчиков, 2-е изд., М.,1988, 272
7.	Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում:	Տարիքի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :Դեռահասի ուսումնական գործունեության առանձնահատկությունները:		

8.	Վաղ պատանեկության տարիքի հոգեբանական առանձնահատկությունները:	Տարիքի առանձնահատկ.ները, աշխարհայացքի ձևավորումը և մասնագիտության ընտրությունը ավագ դպրոցական տարիքում:		Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер, 2003, 992 с.
9.	Ուսուցչի հոգեբանություն:			Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с
10.	Ուսուցման հոգեբանություն:			Բալյան Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Երևան, , 456 էջ
11.	Դաստիարակության հոգեբանություն:			

Ե. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

Հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկան, մեթոդները:				

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2	Հոգեկանի զարգացման տեսությունները:				Տարիքային և մանկավարժ. հոգեբանություն, խմբ. Ա. Պետրովսկի, Ե., 1977, 398 էջ
3.	Տարիքային զարգացման պարբերացում:				
4.	Նորածնության և մանկիկային հասակի ընդհանուր բնութագիրը:				Мир детства, Младший школьник, сост. А. Захарова, В. Словодчиков, 2-е изд., М.,1988, 272
5.	Մտածողության զարգացումը վաղ տարիքում:				Детская психология, под ред. Я. Коломинского, Е. Панько, Минск, 1988, 399 с
6.	Դպրոցական ուսուցման հոգեբանական պատրաստվածության ձևավորումը:				
7.	Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության կառուցվածքը:				Обухова Л.Ф. Возрастная психология М. 2004
8.	Դեռահասի հոգեբանական նորագոյացությունները:				

9.	Դեռահասի փոխհարաբերություն-ները հասակակիցների և չափահասների հետ:				
10.	Մասնագիտության ընտրությունը պատանեկան տարիքում				
11.	Հասարակական ակտիվության և աշխարհայացքի ձևավորումը պատանեկան տարիքում:				Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер, 992 с.
12.	Ուսուցիչը ուսունադաստիարակչական գործընթացի կազմակերպիչ:				Ղազարոսյան Ա., Հոգեբանական աջակցություն ուսուցիչներին, ուս. Ձեռնարկ,, Վանաձոր, , 208 էջ
13.	Ուսուցչի դիրքորոշումները և մանկավարժական հաղորդակցման ոճերը:				Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с
14.	Ուսուցման և դաստիարակության հոգեբանություն:				

c. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
1.					
2.					

d. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[12]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[13]
1.	Կրտսեր դպրոցական տարիքի հոգեբանական բնութագիրը:					
2.	Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում:					Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер, 992 с.
3.	Ուսուցչի հոգեբանություն					Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[12] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[13] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[14]

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[14] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[15]:

a. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

b. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

---

[15]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

. Ամփոփիչ ստուգում: Հարցեր ստուգ. պատրաստվելու համար.

1. Տարիքային հոգեբանության առարկան, խնդիրները և մեթոդները
2. Զարգացման բիոգենետիկական և սոցիոգենետիկական կոնցեպցիաները
3. Հոգեկանի զարգացման շարժիչ ուժերը, օրինաչափությունները, պայմանները և աղբյուրները
4. Զարգացման սոցիալական իրադրությունը և "Զարգացման մոտակա գոտի" հասկացության նշանակությունը տարիքային հոգեբանության մեջ
5. Երեխայի հոգեկան զարգացումը նորածնության շրջանում
6. Նորածնության ճգնաժամը և նորածնության շրջանի հիմնական նորագոյացությունները
7. Երեխայի հոգեկան զարգացումը մանկիկային տարիքում և մանկիկի զարգացման սոցիալական իրադրությունը
8. Առաջատար գործունեությունը մանկիկային տարիքում
9. Մեկ տարեկանի ճգնաժամը և մանկիկային տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները
10. Վաղ մանկական տարիքի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները և զարգացման սոցիալական իրադրությունը
11. Առարկայական-գործիքային գործունեության զարգացումը վաղ մանկության տարիքում
12. Երեխայի ճանաչողական ոլորտի կայացումը և խոսքի զարգացումը վաղ մանկության տարիքում
13. Անձնային ոլորտի ձևավորումը վաղ մանկության տարիքում և երեք տարեկանի ճգնաժամը
14. Երեխայի հոգեկան զարգացումը նախադպրոցական տարիքում և զարգացման սոցիալական իրադրությունը
15. Նախադպրոցականի առաջատար գործունեությունը
16. Սյուժետադերային խաղի կառուցվածքը և խաղի ազդեցությունը երեխայի ընդհանուր հոգեկան զարգացման վրա
17. Նախադպրոցականի իմացական ոլորտի և խոսքի զարգացման առանձնահատկությունները
18. Նախադպրոցականի հուզական ոլորտի առանձնահատկությունները և կամքի զարգացումը որպես վարքի կառավարման ընդունակություն
19. Նախադպրոցականի անձի ձևավորումը և տարիքի հոգեբանական նորագոյացությունները
20. Երեխայի հոգեբանական պատրաստությունը դպրոցական ուսուցմանը
21. Անձի ձևավորումը և հոգեկան զարգացումը կրտսեր դպրոցական տարիքում
22. Կրտսեր դպրոցականի զարգացման սոցիալական իրադրությունը
23. Կրտսեր դպրոցականի հարաբերությունները և հաղորդակցման առանձնահատկությունները
24. Կրտսեր դպրոցականի սոցիալական կարգավիճակը և Ես-կոնցեպցիան
25. Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեությունը
26. Կրտսեր դպրոցականի մտածողության առանձնահատկությունները և խոսքի զարգացումը
27. Կրտսեր դպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները
28. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում
29. Դեռահասների զարգացման ժամանակակից սոցիալական իրադրությունը
30. Դեռահասության ճգնաժամը և նրա վերաբերյալ հոգեբանական հիմնադրույթները
31. Փոփոխություններ դեռահասի ֆիզիկական զարգացման մեջ, նրանց սեռական նույնականացումը և սեռական վարքը
32. Հարաբերությունները մեծահասակների և հասակակիցների հետ դեռահասության շրջանում
33. Փոփոխությունները դեռահասների կոգնիտիվ ոլորտում
34. Դեռահասների առաջատար գործունեությունը
35. Դեռահասի մոտիվացիոն-պահանջմունքային ոլորտի առանձնահատկությունները և մեծահասակության զգացումը
36. Դեռահասի անձի առանձնահատկությունները և բարոյական զարգացումը
37. Բնավորության շեշտադրումները դեռահասների մոտ
38. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները պատանեկության տարիքում
39. Կոգնիտիվ փոփոխությունները պատանեկության տարիքում

40. Ուսումնական-մասնագիտական գործունեությունը որպես ավագդասարանցու գործունեության առաջատար տեսակ
41. Ինքնագիտակցության ձևավորումը պատանեկության տարիքում և մեկուսացման ազդեցությունը պատանու անձի ձևավորման վրա
42. Փոխհարաբերությունները շրջապատողների հետ պատանեկության տարիքում
43. Ուսուցման հոգեբանություն:
44. Ուսուցչի հոգեբանություն:
45. Դաստիարակության հոգեբանություն:

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի --------շաբաթվա ընթացքում)

Ընդգրկված թեմաները.

1. Տարիքային հոգեբանության առարկան, խնդիրները և մեթոդները
2. Տարիքային հոգեբանության ծագումը և "Մանկություն" հասկացության պատմական վերլուծությունը
3. Զարգացման բիոգենետիկական և սոցիոգենետիկական կոնցեպցիաները
4. Հոգեկանի զարգացման կենսաբանական և սոցիալական գործոնները, նրանց փոխհամագործակցությունը անձի զարգացման մեջ
5. Հոգեկանի զարգացման շարժիչ ուժերը, օրինաչափությունները, պայմանները և աղբյուրները
6. Զարգացման սոցիալական իրադրությունը և "Զարգացման մոտակա գոտի" հասկացության նշանակությունը տարիքային հոգեբանության մեջ
7. Երեխայի հոգեկան զարգացումը նորածնության շրջանում
8. Նորածնության ճգնաժամը և նորածնության շրջանի հիմնական նորագոյացությունները
9. Երեխայի հոգեկան զարգացումը մանկիկային տարիքում և մանկիկի զարգացման սոցիալական իրադրությունը
10. Առաջատար գործունեությունը մանկիկային տարիքում
11. Մեկ տարեկանի ճգնաժամը և մանկիկային տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները
12. Վաղ մանկական տարիքի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները և զարգացման սոցիալական իրադրությունը
13. Առարկայական-գործիքային գործունեության զարգացումը վաղ մանկության տարիքում
14. Երեխայի ճանաչողական ոլորտի կայացումը և խոսքի զարգացումը վաղ մանկության տարիքում
15. Անձնային ոլորտի ձևավորումը վաղ մանկության տարիքում և երեք տարեկանի ճգնաժամը
16. Երեխայի հոգեկան զարգացումը նախադպրոցական տարիքում և զարգացման սոցիալական իրադրությունը
17. Նախադպրոցականի առաջատար գործունեությունը
18. Ծավալուն ձևի սյուժետադերային խաղի կառուցվածքը և խաղի ազդեցությունը երեխայի ընդհանուր հոգեկան զարգացման վրա
19. Նախադպրոցականի իմացական ոլորտի և խոսքի զարգացման առանձնահատկությունները
20. Նախադպրոցականի հուզական ոլորտի առանձնահատկությունները և կամքի զարգացումը որպես վարքի կառավարման ընդունակություն
21. Նախադպրոցականի անձի ձևավորումը

Ընդգրկված հարցեր.

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի--------շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկվող թեմաները.**

▪

Երկրորդ ընթացիկ ստուգման հարցեր

1. Երեխայի հոգեբանական պատրաստությունը դպրոցական ուսուցմանը
2. Անձի ձևավորումը և հոգեկան զարգացումը կրտսեր դպրոցական տարիքում
3. Կրտսեր դպրոցականի հարաբերությունները և հաղորդակցման առանձնահատկությունները
4. Կրտսեր դպրոցականի սոցիալական կարգավիճակը և Ես-կոնցեպցիան
5. Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեությունը
6. Կրտսեր դպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները
7. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում
8. Դեռահասների զարգացման ժամանակակից սոցիալական իրադրությունը
9. Դեռահասության ճգնաժամը և նրա վերաբերյալ հոգեբանական հիմնադրույթները
10. Փոփոխություններ դեռահասի ֆիզիկական զարգացման մեջ, նրանց սեռական նույնականացումը և սեռական վարքը
11. Հարաբերությունները մեծահասակների և հասակակիցների հետ դեռահասության շրջանում
12. Փոփոխությունները դեռահասների կոգնիտիվ ոլորտում
13. Դեռահասների առաջատար գործունեությունը
14. Դեռահասի մոտիվացիոն-պահանջմունքային ոլորտի առանձնահատկությունները և մեծահասակության զգացումը
15. Դեռահասի անձի առանձնահատկությունները և բարոյական զարգացումը
16. Բնավորության շեշտադրումները դեռահասների մոտ
17. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները պատանեկության տարիքում
18. Կոգնիտիվ փոփոխությունները պատանեկության տարիքում
19. Ուսումնական-մասնագիտական գործունեությունը որպես ավագ դասարանցու գործունեության առաջատար տեսակ
20. Ինքնագիտակցության ձևավորումը պատանեկության տարիքում և մեկուսացման ազդեցությունը պատանու անձի ձևավորման վրա
21. Փոխհարաբերությունները շրջապատողների հետ պատանեկության տարիքում
22. Ուսուցման հոգեբանություն:
23. Ուսուցչի հոգեբանություն

24. Դաստիարակության հոգեբանություն

▪ **Ընդգրկված հարցեր.**

1.
2.
3.......

c. Գնահատման չափանիշները[16].

6. Տեսական գիտելիքները.........:
7. Գործնական աշխատանքները......:
8. Սեմինար պարապմունքները......:
9. Լաբորատոր աշխատանքները....:
10. Ինքնուրույն աշխատանքը....:

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ 011301.00.6 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011301.01.6 Տարրական մանկավարժություն և մեթոդիկա

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	**ՄՀ/բ-057-Մանկավարժական և տարիքային հոգեբանություն**			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	2-րդ տարի 1-ի կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	50	Դասախոսություն	26
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	30
	Ինքնուրույն	70		
	Ընդամենը	126		
Ստուգման ձևը	Քննություն /բանավոր /			
Դասընթացի նպատակը	1. Ուսանողներին զինել մարդու օնտոգենեզի զարգացման մասին գիտելիքներով: 2. Խորացնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, պրակտիկ, հոգեբանական և մեթոդական գիտելիքները: 3. Ուսանողներին գաղափար տալ մարդու զարգացման ֆիզիոլոգիականկան, սոցիալական և հոգեբանական օրինաչափությունների մասին: 4. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ: 5. Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների ցիկլի առարկաների(սոցիալական հոգեբանություն, ընտանիքի հոգեբանություն, հոգեբանամանկավարժական խորհրդատվություն և այլն) հետագա ուսումնասիրություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքնե	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.			

ըը	*Գիտելիք* • հոգեկանի զարգացման օրինաչափություններն ու նորագոյացությունները, • յուրաքանչյուր տարիքային փուլի հոգեբանական բնութագիրը, • ուսուցման և դաստիարակության կազմակերպման և իրականացման օպտիմալ եղանակները • սոցիալական միջավայրի դերն ու ազդեցությունը անձի ձևավորման վրա: *Հմտություն* • տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկային • տարիքային հոգեբանության ժամանակակից մեթոդներին, • հոգեբանամանկավարժական հետազոտության առանձնահատկություններին, • երեխաների հետ աշխատանքի առանձնահատկություններին *Կարողունակություն* բացահայտել հասարակության մեջ տեղ գտած բացասական երևույթները և ուսումնասիրել դրանց դրսևորման պատճառները, • անցկացնել հոգեբանամանկավարժական հետազոտություն, • խորհրդատվական աշխատանք իրականացնել չառաջադիմող և «դժվար» և «ռիսկի խմբի» աշակերտների հետ, • կատարել անձի հոգեբանական վերլուծություն, • կազմել աշակերտի և դասարանային կոլեկտիվի հոգեբանական բնութագիրը:
Դասընթացի բովանդակությունը	Դասընթացի ընդհանուր նկարագիրը Դասընթացում դիտարկվում են մարդու հոգեկանի զարգացման մեխանիզմները, օրինաչափությունները, հոգեկան զարգացման տարիքային դինամիկան, մանկավարժական գործունեությունը, ուսուցման և դաստիարակության հոգեբանությունը: Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին զինել գիտելիքներով օնտոգենեզում հոգեկանի զարգացման մեխանիզմների և օրինաչափությունների, մարդու անձի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունների և տարիքային հոգեբանական առանձնահատկությունների մասին: Իսկ մանկավարժական հոգեբանությունը և հոգեբանությունը նպաստում են աշակերտների անձնային աճին, ինքնաճանաչմանը: Դասընթացը ընդլայնում է ուսանողների ընդհանուր տեսական, կիրառական և մեթոդական գիտելիքները, գաղափար է տալիս մարդու հոգեկան զարգացման օրինաչափությունների և դինամիկայի մասին: Տարիքային հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքները և կարողությունները ուսանողը պատրաստ է կիրառել պրակտիկ

	գործունեության մեջ: Թեմա 1. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության առարկան, խնդիրները, մեթոդները: Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանության՝ որպես գիտության սահմանումը: Ուսումնասիրման օբյեկտը, տարիքային հոգեբանության հիմնական բաժինները. նորածնություն, մանկիկություն, վաղ մանկություն, նախադպրոցական, կրտսեր դպրոցական տարիք, դեռահասություն, վաղ պատանեկություն: Իսկ մանկավարժական հոգեբանության բաժիններից՝ ուսուցման, ուսուցչի և դաստիարակության հոգեբանություն: Մանկավարժական հոգեբանությունն ուսումնասիրում է հոգեկանի զարգացումը ուսուցման և դաստիարակության պրոցեսում: Տարիքային հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ: Թեմա 2. Մանկիկային և վաղ մանկական տարիքի հոգեկան զարգացման առանձնահատկությունները: Վաղ տարիքի երեխաների զարգացման սոցիալական իրադրությունը: Առարկայական-գործիքային գործունեության զարգացումը վաղ մանկության տարիքում: Երեխայի ճանաչողական ոլորտի կայացումը, անձնային ոլորտի ձևավորումը, խոսքի զարգացումը վաղ մանկության տարիքում: Երեք տարեկանի ճգնաժամը: Թեմա 3. Հոգեկան զարգացումը նախադպրոցական և կրտսեր դպրոցական տարիքում Նախադպրոցականի զարգացման սոցիալական իրադրությունը: Նախադպրոցականի առաջատար գործունեությունը: Խաղի ազդեցությունը երեխայի հոգեկան զարգացման վրա: Նախադպրոցականի իմացական ոլորտի զարգացման առանձնահատկությունները, խոսքի զարգացումը, հուզական ոլորտի և կամքի զարգացումը որպես վարքի կառավարման ընդունակություն: Նախադպրոցականի անձի ձևավորումը և հարաբերությունների և հաղորդակցման առանձնահատկությունները: Նախադպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները: Երեխայի հոգեբանական պատրաստությունը դպրոցական ուսուցմանը: Կրտսեր դպրոցականի զարգացման սոցիալական իրադրությունը, հաղորդակցման և հարաբերությունների առանձնահատկությունները: Կրտսեր դպրոցականի սոցիալական կարգավիճակը և Ես-կոնցեպցիան: Կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեությունը, իմացական ոլորտի զարգացումն ու առանձնահատկությունները: Կրտսեր դպրոցական տարիքի հիմնական հոգեբանական նորագոյացությունները: Թեմա 4. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական

	առանձնահատկությունները դեռահասության տարիքում: Դեռահասների զարգացման ժամանակակից սոցիալական իրադրությունը: Դեռահասության տարիքի ճգնաժամը: Փոփոխություններ դեռահասի ֆիզիկական զարգացման մեջ: Դեռահասների սեռական նույնականացումը /իդենտիֆիկացիան/: Դեռահասի Հարաբերությունները մեծահասակների և հասակակիցների հետ: Փոփոխությունները դեռահասների կոգնիտիվ ոլորտում: Դեռահասների առաջատար գործունեությունը: Դեռահասի մոտիվացիոն-պահանջմունքային ոլորտի առանձնահատկությունները: Մեծության զգացումը դեռահասության տարիքում: Դեռահասի անձի առանձնահատկությունները: Բնավորության շեշտվածություն: Թեմա 5. Անձի ձևավորման և զարգացման հոգեբանական առանձնահատկությունները պատանեկության տարիքում: Պատանեկությունը որպես զարգացման և ինտեգրացիայի փուլ: Կոգնիտիվ փոփոխությունները պատանեկության տարիքում: Մասնագիտության ընտրություն: Ավագ դպրոցականի առաջատար գործունեությունը: Փոխհարաբերությունները շրջապատողների հետ պատանեկության տարիքում: Թեմա 6. Ուսուցչի հոգեբանություն: Ուսուցիչը ուսումնական գործընթացի կազմակերպիչ: Ուսուցիչի դերը աշակերտների փոխհարաբերությունների ձևավորման գործում: Ուսուցչի մասնագիտական գործունեության կարևոր գործոնները /իմացական, կառուցողական, կազմակերպչական, կոմունիկատիվ: Պատկերացում տալ մանկավարժական ընդունակությունների, մանկավարժական տակտի, հեղինակության, դիրքորոշումների և այլ կարևոր կողմերի մասին, որոնք ապահովում են ուսուցչի աշխատանքի արդյունավետությունը: Թեմա 7. 8. Ուսուցման և դաստիարակուփյան հոգեբանություն: Ուսուցումը որպես երկկողմանի պրոցես: Ուսուցումը գիտելիքների, հմտությունների, կարողությունների ձեռքբերման պրոցես: Գիտելիքների արդյունավետ յուրացումը հիմնականում կախված է երեք գործոններից՝ ա. ինչ են սովորեցնում, բ. ինչպես են սովորեցնում, գ. ում են սովորեցնում: Ի վերջո, շատ կողմեր կան, որոնց պետք է անդրադառնալ և պետք է ուսուցանել դաստիարակելով և ընդհակառակը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	*Նյութի քննարկման ժամանակ* • Հանձնարարված նյութի լիարժեք տիրապետում, վերջինիս վերածումը սեփական գիտելիքի. 15 միավոր • Հարցադրումներ ընթացիկ թեմայի շուրջ (խրախուսվում է). 2 միավոր • Լիարժեք պատասխաններ դասախոսի և համակուրսեցիների հարցերին(դասախոսի վերահսկողությամբ) ընթացիկ թեմայի շուրջ. 3 միավոր *Առաջադրանքի կատարման ժամանակ* • Արագ կողմնորոշում թեմայի շուրջ առաջադրված խնդիրների լուծման ընթացքում. 2 միավոր • Սեփական կարծիքի արտահայտում՝ հիմնավորված գիտական գիտելիքի հենքի վրա. 3 միավոր • Խմբային և անհատական աշխատանքներում համապատասխան դերի ստանձնում և տրված ժամկետում հանձնարարականների կատարում. 15 միավոր Խրախուսվում են հատկապես վերլուծելու, սինթեզելու, կազմակերպելու, պլանավորելու, քննադատության, ինքնաքննադատության, տեղեկատվության կառավարման, նոր տեղեկատվությունը համապատասխան համատեքստում ընկալելու, մեկնաբանելու բազմաձևության, բազմամշակութայնության ընդունման, նոր գաղափարներ առաջադրելու, յուրացված գիտելիքը տրամաբանորեն և հետևողականորեն ներկայացնելու, առարկայի մեթոդները և տեխնոլոգիաները ճիշտ օգտագործելու, տվյալ առարկայական ոլորտում հետազոտությունների արդյունքները գնահատելու, նոր գաղափարներ առաջ քաշելու որակի մասին հոգածության, թիմում աշխատելու կարողությունները:
Գրականություն	Պարտադիր 1. Բալյան Ա., Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր, Երևան, 1983, 456 էջ 2.Սովետահայ հոգեբանություն, Ընտիր էջեր,, կազմ. Թութունջյան Հ., Երևանի համալս., հրատ., 1988, 528 էջ 3. Տարիքային և մանկավարժ. հոգեբանություն, խմբ. Ա. Պետրովսկի, Ե., 1977, 398 էջ 4. Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեդրակյան, Հոգեբանական թեստերի և զարգացնող վարժությունների ժողովածո ւ, Զանգակ հրատ., Ե., 2015, 188էջ 5. Ղազարոսյան Ա., Ս. Սեդրակյան, Հոգեբանական աշխատանքները

ուսումնական հաստատություններում, մեթ. Ձեռնարկ, Ե., 2016, 184 էջ

6. Ղազարոսյան Ա., Հոգեբանական աջակցություն ուսուցիչներին, ուս. Ձեռնարկ,, Վանաձոր, 2019, 208 էջ

7.Гамезо М.В., Петрова Е.А.,. Орлова Л.М Возрастная и педагогическая пси хология М 2004

8. Детская психология, под ред. Я. Коломинского, Е. Панько, Минск, 1988, 399 с.

9. Крайг Г. Психология развития1 7- е изд., Питер 2003, 992 с.

10. Мир детства, Младший школьник, сост. А. Захарова, В. Слободчиков, 2-е изд.,

М.,1988, 272

11. Мухина В.С. Возрастная психология М. 1999

12. Обухова Л.Ф. Возрастная психология М. 2004

13. Психология, Словарь, под ред. А. Петтовского, М. Ярошевского, изд. 2-е, М,. 1990, 494 с.

14. Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии, под ред. В. Давыдова, М., 1978, 238 с.

15. Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с

Լրացուցիչ

1. Мухина В.С. Возрастная психология М. 1999

2. Немов Р.С. Психология книга 2 м.2004

3. Нью Комб Развитие ребенка

4. Обухова Л.Ф. Возрастная психология М. 2004

5. Психология, Словарь, под ред. А. Петтовского, М. Ярошевского, изд. 2-е, М,. 1990, 494 с.

6. Проблемы общей, возрастной и педагогической психологии, под ред. В. Давыдова, М., 1978, 238 с.

7. Фридман Л., Волков К., Психологическая наука – учителю, М., 1985, 224 с